

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی (طرح دوره های نظری)

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: گروه آناتومی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران

عنوان درس: سر و گردن

نوع و تعداد واحد 1.2

نام مسؤول درس: دکتر مینا افتخارزاده

مدرس / مدرسان: دکتر مینا افتخارزاده

پیش نیاز/ همزمان: مقدمات علوم تشریحی

رشته و مقطع تحصیلی: پزشکی عمومی

مرحله ارائه درس: علوم پایه پزشکی

اطلاعات مسؤول درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: علوم تشریحی

محل کار: دانشکده پزشکی - گروه آناتومی

تلفن تماس: 86704567

نشانی پست الکترونیک: minaeftekharzadeh12@gmail.com

توصیف کلی درس

این درس به آموزش اصول و مفاهیم و محفوظات در خصوص ساختار اسکلتی و عضلانی آناتومیک، مجاورات و تکوین طبیعی ناحیه سر و گردن می پردازد. به میزانی که دانشجو را برای درک، تجزیه و تحلیل اختلالات این ناحیه آماده سازد. همچنین به بررسی آناتومی سطحی و رادیولوژیک ساختارهای سر و گردن می پردازد. در این درس دانشجو ابتدا با ترمینولوژی مجمله، نماهای آن و استخوانهای مربوط به هر نما آشنا میشود. پس از آن بافت نرم سر و گردن و صورت شامل عضلات، عروق و اعصاب، برخی ساختارهای سروگردن و نهایتاً جنین شناسی سرو گردن بررسی میشود.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

آشنایی با آناتومی بافت سخت (مجممه و مهره های گردن)، بافت نرم سروگردن، آناتومی سطحی، رادیولوژیک، اختلالات مرتبط با آناتومی این نواحی و جنین شناسی سرو گردن

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

پس از پایان این درس انتظار می رود که :

- 1- دانشجو با واژه شناسی مجمله، ساختار اسکلتی و مشخصات انتومیک نماهای فوقانی و خلفی مجمله آشنا شود
- 2- دانشجو با ساختار اسکلتی و مشخصات انتومیک نماهای قدامی و طرفی مجمله آشنا شود
- 3- دانشجو ویژگی های ساختار اسکلتی مشخصات انتومیک و نمای تحتانی قاعده مجمله را بشناسد
- 4- دانشجو با ساختار اسکلتی و مشخصات انتومیک نمای درون سری مجمله آشنا شود
- 5- دانشجو با ساختار و ویژگی های اختصاصی مهره های گردن آشنا شود
- 6- دانشجو ساختار فاشیاهای گردن (سطحی و عمقی گردن) و کمپارتمنت های مرتبط با آن را یاد بگیرد
- 7- دانشجو با مثلث قدامی گردن و محتویات آناتومیک آن آشنا شود .
- 8- دانشجو با مثلث خلفی گردن و محتویات آناتومیک آن آشنا شود.
- 9- دانشجو با عناصر آناتومیکی ناحیه صورت از جمله عضلات، عروق و اعصاب و ناحیه ی پاروتید آشنا شود
- 10- دانشجو ناحیه تمپورال و محتویات تشریحی (جدارها، عروق و اعصاب) آن را یاد بگیرد و با مفصل تمپورومندیوالار آشنا شود .

11- دانشجو ناحیه اینفراتمپورال (جدارها، عضلات، عروق و اعصاب) و محتویات تشریحی آن را یاد بگیرد

12 - دانشجو ناحیه تریگوپالتین (جدارها، عروق و اعصاب) و محتویات تشریحی آن را یاد بگیرد

13- دانشجو باختلالات مرتبط با آناتومی نواحی سرو گردن آشنا شود در صورت بیان نکات کلینیکی و یا مشاهده عکس های رادیولوژیک، آناتومی مرتبط با آن را بیان کند

14- دانشجو با جنین شناسی ناحیه سر و گردن آشنا شود.

اهداف شناختی

از دانشجو انتظار می رود در پایان دوره بتواند:

الف) استخوان بندی گردن

وضعیت تشریحی جمجمه را بیان کند.

تقسیم بندی جمجمه را بیان کند.

استخوانهای کاسه سر و صورت را نام ببرد

مشخصات نمای بالایی، جلوی، عقبی، خارجی و قاعده ای جمجمه را بیان نماید.

مشخصات حفره جمجمه را بیان نماید.

مشخصات استخوان های لامی و فک پایینی را بیان نماید

سینوس های اطراف بینی را نام ببرد

مشخصات کلی مهره های گردنی را بیان کند

ب) مفاصل سر و گردن

چگونگی مفصل شدن بین استخوان گیجگاهی و فک پایینی فکی را توضیح دهد

چگونگی مفصل شدن بین استخوانهای جمجمه را توضیح دهد

چگونگی مفصل شدن بین جمجمه و اولین مهره گردنی را توضیح دهد

چگونگی مفصل شدن بین اولین و دومین مهره گردنی را توضیح دهد

رباط های بین دومین مهره گردنی و جمجمه را نام ببرد

در صورت بیان نکات کلینیکی و یا مشاهده عکس های رادیولوژیک و دیدن مولاژ، آناتومی مرتبط با آن را بیان کند

پ) ناحیه گردن

حدود آناتومیک گردن را بیان کند.

اتصالات و مجاورات فاسیاهای گردنی را توضیح داده و مسیر انتشار عفونتهای گردنی را پیش بینی نماید.

مثلث های گردن و منشأ، مسیر، مقصد ماهیچه های مربوطه و اعصاب آنها را توضیح دهد.

منشأ، مسیر، شاخه ها و محدوده انتشار شریانها، وریدها و لنف گردن را توضیح دهد.

منشأ، مسیر، شاخه های اعصاب شبکه گردنی، اعصاب مغزی واقع در گردن و زنجیره سمپاتیک گردنی را توضیح دهد.

با توجه به موقعیت مثلتهای گردنی و ساختمانهای واقع در عمق آنها ساختمانهای درگیر در طی صدمات وارده به گردن را پیش بینی نماید.

آناتومی سطحی، رادیولوژیک و بالینی ناحیه گردن را بیان نماید.

ت) ناحیه سر و صورت

آناتومی ماکروسکوپی، فاسیا، عضلات سطحی و عمقی، مبدأ و مسیر عروق، اعصاب، شاخه ها و محدوده انتشار لنف ناحیه صورت و پوشش سر را شرح داده و اختلالات مهم ناشی از صدمه به اعصاب، عروق مربوط و ارتباطات وریدهای صورت با وریدهای داخل جمجمه را پیش بینی نماید.

آناتومی ماکروسکوپی ناحیه پاروتید، گیجگاهی و زیر گیجگاهی و مجاورات و محتویات آنها را شرح دهد.

منشأ، مسیر، شاخه های عروق و اعصاب نواحی فوق را شرح داده و مسیرهای مناسب را جهت بیحس نمودن اعصاب مربوطه را پیش بینی نماید

آناتومی سطحی، رادیولوژیک و بالینی ناحیه سر را بیان نماید.

رویکرد آموزشی^۱:

□ ترکیبی^۲

□ حضوری

□ مجازی^۲

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

□ کلاس وارونه

□ یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

□ یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد حضوری

□ سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

□ بحث در گروه های کوچک

□ یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ یادگیری مبتنی بر سناریو

□ استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)

□ یادگیری مبتنی بر بازی

-
1. Educational Approach
 - 2 . Virtual Approach
 - 3 . Blended Approach

□ سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.
لطفاً نام ببرید

عمدتاً رویکرد حضوری است

از طریق سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
و مجازی از طریق یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

وسایل کمک آموزشی:

□ وایت برد □ پروژکتور اسلاید □ وسایل کمک آموزشی skill lab □
سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

جدول تقویم ارائه درس.....

روز و ساعت کلاس...دوشنبه 8-10.....

بسمه تعالی				
برنامه درس تئوری علوم تشریحی سروگردن دانشجویان پزشکی نیمسال اول (ترم مهر) 1403-1404				
مستول درس : دکتر افتخارزاده				
مدرسین: دکتر افتخارزاده				
دوشنبه ها: 8-10				
ایام هفته	تاریخ	موضوع (عنوان)	نام استاد	
دوشنبه	1403/12/13	واژه شناسی جمجمه، ساختار اسکلتی نمای فوقانی و خلفی جمجمه (سطح برون سری و درون سری) - استخوان های فرونتال، پاریتال، اکسیپیتال	دکتر افتخارزاده	1
دوشنبه	1403/12/20	ساختار اسکلتی نمای قدامی و جانبی جمجمه - استخوان های ماگزایلا، مندیبل، اسفنوئید، اتموئید، و تمپورال	دکتر افتخارزاده	2
دو شنبه	1403/12/27 به صورت آنلاین	حفرات تمپورال، اینفراتمپورال و تریگوپالاتین، ساختار اسکلتی قاعده جمجمه (سطح درون سری، حفرات کرانیال) - استخوان پالاتین	دکتر افتخارزاده	3
دوشنبه		ساختار اسکلتی قاعده جمجمه (سطح برون سری) - نکات بالینی و رادیولوژی جمجمه - مهره های گردن	دکتر افتخارزاده	4

		1404/1/18		
دکتر افتخارزاده	مثلث های گردن، فاسیایا و کمپارتمان های گردن - محتویات مثلث قدامی گردن ونواحی آن (سوپراهایونید ، اینفراهایونید) - شبکه گردنی	1404/1/25	دوشنبه	5
دکتر افتخارزاده	ادامه محتویات مثلث قدامی (غلاف کاروتید،شریان های کاروتید مشترک و خارجی، عروق لنفی گردن) - ناحیه ی ساب گانگلیون ساب ماندیبولار،ماندیبولارو محتویات -	1404/2/1	دوشنبه	6
دکتر افتخارزاده	محتویات مثلث خلفی گردن (عضلات، عروق سابکلوین، اعصاب)، مثلث ساب اکسی پیتال و عضلات آن ، ریشه گردن و اعصاب عبوری آن (فرنیک، واگ، زنجیره سمپاتیک)	1404/2/8	دوشنبه	7
دکتر افتخارزاده	صورت و اسکالپ (عضلات، عروق و اعصاب)- غده بزاقی پاروتید در صورت و غدد بزاقی دیگر در سایر نواحی	1404/2/15	دوشنبه	8
دکتر افتخارزاده	محتویات حفره اینفراتمپورال (عروق، عضلات و اعصاب) - گانگلیون اتیک حتویات حفره تمپورال ، مفصل تمپوروماندیبولار، حفره پتریگوپالاتین (عروق و اعصاب) - گانگلیون پتریگوپالاتین	1404/2/22	دوشنبه	9
دکتر افتخارزاده	لنف سرو گردن - تکامل ساختار اسکلتی سر و صورت ، تکامل قوس ها و شکاف های حلقی	1404/2/29	دوشنبه	10
	تاریخ احتمالی برای امتحان میان ترم پس از هماهنگی با آموزش که میتواند با تاریخ 1404/2/1 یا 1404/2/8 جابجا شود.	1404/3/5		

وظایف و انتظارات از دانشجو:

وظایف عمومی دانشجو و انتظارات در طول دوره : حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس

تکالیف مورد انتظار دانشجو: حضور منظم در کلاس درس، مشارکت فعال در برنامه های کلاس

فعالیت های مورد انتظار دانشجو: انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده

شرایط حضور و غیاب دانشجو: 3 جلسه غیبت شامل بخشودگی و مابقی به ازای هر جلسه بیست و پنج صدم نمره کسر میگردد به ازای حضور بیش از هفت جلسه نیم نمره اضافه میگردد. قابل ذکر است به نمرات کمتر از ده هیچ نمره ای تعلق نمی گیرد.

روش ارزیابی دانشجو:

▪ ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده/میان ترم/ کوئیزهای کلاسی)^۱

- ارزیابی تراکمی (پایانی/پایان ترم)^۲

سهم ارزشیابی هر نوع /

نحوه ارزشیابی و درصد نمره:

- 1- آزمون میان ترم 8 نمره از بیست . احتساب 4 نمره از امتحان میان ترم الزامی و شرط ورود به امتحان پایان ترم است.
- 2- آزمون پایان ترم دوازده نمره از بیست است.
- انجام تکالیف - □ شرکت فعال در کلاس به مفهوم حضور 7 جلسه ای و پاسخگویی فعال به سوالات کلاسی است و حداکثر از نیم تا یک نمره اضافه تعلق می گیرد.

* نکته: ذکر روش ارزیابی دانشجو (شفاهی، کتبی (چهارگزینه ای، درست نادرست، باز پاسخ و غیره)، آزمون های ساختارمند عینی مانند: OSCE، OSLE و غیره) و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار با استفاده از ابزارها (مانند: لاگ بوک، کارپوشه، DOPS): آزمون به صورت 4 گزینه ایست

* نکته: ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو (جدول سهم نمره براساس طراحی روش ارزیابی دانشجو)

* نکته: در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

نحوه برگزاری آزمون

- تشریحی □ پاسخ کوتاه □ چندگزینه ای □ جور کردنی □ صحیح- غلط □
- سایر موارد (لطفا نام ببرید) -----

منابع به تفکیک اصلی و پیشنهادی:

منابع شامل کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وب سایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب: "GRAY'S ANATOMY FOR STUDENTS" آناتومی اسنل

ب) مقالات:

ج) محتوای الکترونیکی:

د) منابع برای مطالعه بیشتر: آناتومی انسان با رویکرد بالینی ژوراسیا

واحد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه ع.پ.ب. ایران